

Versie 1.0

Naam cursist

Praktijkhandboek basiscursus bijenteelt

Deel 1 : De cursist

De Nederlandse Bijenhoudersvereniging (NBV) is een landelijke vereniging van bijenhouders, gehuisvest in het Bijenhuis in Wageningen. Het doel van de vereniging is het bevorderen van de bijenhouderij in de breedste zin van het woord. De vereniging draagt zorg voor cursussen op het gebied van de bijenhouderij en zet zich in voor de promotie van de bijenhouderij, het verbeteren van de dracht (voedselplanten voor honingbijen en andere bestuivende insecten) en biedt ondersteuning aan imkers.

Versie 1.0

Inhoudsopgave	Bladzijde
Inleiding	3
Personele gegevens	4
Hoe gebruiken we dit handboek	5
Richtlijnen voor de praktijkoefeningen	6
Overzicht praktijkoefeningen	7
Praktijkoefeningen	8

Inleiding

Leren is een groeiproces. Kennis moet in alle rust rijpen. Daarom is het mentorschap een waardevolle aanvulling op de praktijklessen van de basiscursus. De cursist heeft de mogelijkheid om in alle rust en met volle aandacht het geleerde in de praktijk te brengen. Een oefening moet zo vaak herhaald worden dat de cursist de handelingen daarna zelfstandig en zonder begeleiding kan uitvoeren.

Het voordeel van het mentorschap is de één op één verhouding. De cursist krijgt veel meer individuele aandacht. Hij kan zich niet passief opstellen. Bovendien zal het aantal effectieve lessuren worden vergroot. Immers de cursist krijgt veel meer tijd om zijn praktische vaardigheden te oefenen. Er zijn in de loop der jaren goede ervaringen opgedaan met het mentorschap.

Het praktijkhandboek dient ervoor de mentor een overzicht te geven wat er in de cursus geleerd moet worden. Bij de opzet van de basiscursus is om didactische redenen gekozen voor een bepaalde imkermethode. Het is niet de bedoeling om de cursist allerlei extra's mee te geven.

Personele gegevens.

Cursist
Adres
Postcode + woonplaats
Telefoon
Mobielnummer
e-mail adres

De basiscursus bijenteelt wordt georganiseerd door

Afdeling
Secretaris
Adres
Postcode + woonplaats
Telefoon
e-mail adres

Cursusleider
Adres
Postcode + woonplaats
Telefoon
e-mail adres

De cursist wordt bij de praktijkoefeningen begeleid door

Mentor
Adres
Postcode + woonplaats
Mobielnummer
e-mail adres

Mentor
Adres
Postcode + woonplaats
Telefoon
Mobielnummer

Hoe gebruiken we dit praktijkhandboek ?

De onderwerpen in deze handleiding betreft een volledige jaarcyclus. Het is niet noodzakelijk de praktijkoefeningen in de beschreven volgorde te doen. Immers het mentorschap kan doorlopen tot in het volgende jaar. Belangrijk is dat je binnen het cursusverband voldoende ervaring opdoet. Nog belangrijker is dat je voldoende zelfvertrouwen opbouwt om zelfstandig als imker aan de slag te gaan.

Elke praktijkoefening heeft dezelfde opbouw.

- 1 Voorkennis.
Het lesboek "Bijenhouden, hoe doe je dat" van Friedrich Pohl dient als leidraad.
Je bestudeert voor elke praktijkoefening een deel uit het lesboek.
Elke oefening begint met het stellen van vragen. Jij vraagt uitleg over zaken in het boek die je niet begrijpt.
De mentor neemt met jou de lesstof door.

- 2 Voorbereiding
Jij vertelt wat je deze praktijkoefening denkt te gaan doen. De mentor geeft zo nodig aanvullende uitleg over wat er deze praktijkoefening moet worden gedaan. Je leert eerst alles klaar te zetten voordat een volk geopend wordt. De pijp rookt en de beitel ligt klaar. Je stelt een lijst met benodigdheden op voor de betreffende praktijkoefening.

- 3 Observeren.
Bespreek hoe je aan het vlieggat kunt waarnemen hoe de staat van het volk is. Kun je zien of er voldoende dracht is ? Hoe lijkt de gezondheid van het volk ? Liggen er dode bijen, zijn er kruiers voor de kast ? Is de kast of de vliegplank besmeurd met uitwerpselen ?

Neem op de bodemlade de ontwikkeling in het volk waar. Hoe groot is het broednest ?
Waar zit het broednest ? Zijn de bijen aan het bouwen ?

- 4 De verrichtingen
De mentor demonstreert jou hoe de diverse handelingen verricht moeten worden. Je moet daarna zoveel mogelijk zelf doen. Het mag niet zo zijn dat de mentor imkert en jij toekijkt of alleen spullen aangeeft. Herhaal zo nodig een praktijkoefening. Een praktijkoefening is pas afgerond als je in staat is om de handelingen zelfstandig uit te voeren.

- 5 De beoordeling.
Elke praktijkoefening wordt beoordeeld. Deze beoordeling is een onderdeel van het examen.
Je stelt een bewijsmap samen. De bewijsmap en de resultaten van het theorie-examen zijn samen bepalend voor het al- of niet behalen van het diploma.

Richtlijnen voor de praktijkoefeningen.

Voor iedere praktijkoefening is kennis van het bijenvolk en van de betreffende handelingen in het volk noodzakelijk. Je moet je de theorie eigen maken die bij deze praktijkoefening hoort. Stel gerust vragen over de lesstof als iets je niet duidelijk is. De mentor stelt een aantal vragen over de bestudeerde lesstof.

Ook de voorbereiding voor het openen van een kast is belangrijk. Je moet steeds weten wat je deze keer gaat doen en vooral waarom je dit doet. Je moet weten waarop je moet letten en vraag zo nodig nog een keer om uitleg. Je dient te beschikken over beschermende kleding en een bijenkap. Je mag de kast pas openen als je alles hebt klaar gezet en de pijp rookt. Controleer eerst of alles wat je zo meteen nodig hebt aanwezig is. Zo bereid je je voor op het werken in een bijenvolk. De voorbereiding wordt steeds in de beoordeling meegenomen.

Een praktijkoefening begint altijd met observatie aan het vlieggat. Er is enige ervaring voor nodig, maar uit het gedrag aan het vlieggat is de ontwikkeling en de staat van het bijenvolk af te leiden. Het gedrag voor het vlieggat verschilt in de loop van het jaar. Let op de steeklustigheid. De steeklustigheid varieert gedurende het seizoen. Let ook op het aantal dode bijen voor de kast en het aantal kruiers voor de kast. Let op het aanzien van de kast. Is de kast besmeurd met uitwerpselen? Is de vliegplank vies?

De bodemlade is een bron van informatie over het volk. Je kunt de bodemlade uittrekken en bekijken. Je ziet direct hoe groot het broednest is en waar zich het broednest bevindt. Als de werksters bouwen ligt de bodemlade vol met doorzichtige schilfertjes. Let op de kleuren van het stuifmeel. Bekijk steeds eerst de bodemlade voordat je de kast opent.

De eerste praktijkoefening begint met het openen van een bijenkast. Je leert op de juiste wijze een bijenraam hanteren. Je bekijkt een bijenraam. Kijk naar het broed, de honing, het stuifmeel, zoek naar eitjes, larven en gesloten broed, zoek een werkster, een dar en de koningin.

Elke praktijkoefening wordt beoordeeld. Deze beoordeling is een onderdeel van het examen. Je stelt een bewijsmap samen. De bewijsmap en de resultaten van het theorie-examen zijn samen bepalend voor het al- of niet behalen van het diploma.

Bij elke oefening hoort een pagina voor aantekeningen. Vul deze pagina steeds in. Beschrijf jouw observaties. Maak aantekeningen bij de opdrachten. Schrijf vooral op wat je wilt onthouden en de volgende keer beter wilt doen. Het is aan te bevelen dat je een eigen logboek bijhoudt.

Het is verstandig om een praktijkoefening pas af te ronden als je voldoende kennis en ervaring met het betreffende onderdeel hebt. Zo nodig herhaal je een praktijkoefening enige malen totdat je zelf vindt dat je het zonder hulp kunt. Het doel moet zijn dat je zelfstandig verder kunt als imker.

Overzicht praktijkoefeningen

No	Praktijkoefening	Bladzijde	Datum	Locatie
1	Bijenramen klaarmaken	10		
2	Bijenvolk openen	12		
3	Voorjaarscontrole	14		
4	Controle op zwermplannen	16		
4a	Een zwerm scheppen	18		
5	Afleggers maken	20		
6	Behandelen van het hoofdvolk	22		
7	Zomerverzorging	24		
8	Honing oogsten	26		
9	Verenigen van volken	28		
10	Najaarsverzorging	30		

Aantekeningen van de cursist

No	Oefening 1 : Bijenramen klaarmaken.	
1	Te bestuderen lesstof : bladzijde 29 – 38 De behuizing van een volk.	
2	Bijenkast timmeren (niet verplicht)	
3	Raampjes timmeren	
4	Raampjes van draad voorzien	
5	Kunstraat in smelten	
6		
7		
8	<p>Hoe heb je deze oefening ervaren ? Goed/matig/ik snap er nog niet veel van.</p> <p>Heb je voldoende uitleg gehad ? Ja / Nee</p> <p>Ben je in staat om dit nu zonder hulp en zelfstandig te doen ? Ja / Nee</p>	
Handtekening cursist		Datum
		Locatie

Aantekeningen van de mentor

Oefening 1	Bijenramen klaarmaken.
Voorkennis	Diverse typen bijenkasten, soorten ramen. raammaten, bijenruimte, soorten kunstraat
Opdrachten	Bijenkast timmeren (niet verplicht)
	Raampjes timmeren
	Raampjes van draad voorzien
	Kunstraat in smelten
Opmerkingen	Het timmeren van een bijenkast kan een onderdeel van de cursus zijn, maar is geen must. Het timmeren, het bedraden van een raam en kunstraat insmelten is vaardigheid die elke cursist moet hebben.

Onderdeel	Beoordeling				
	slecht	matig	voldoende	goed	uitstekend
Voorkennis					
Bijenkast timmeren (niet verplicht)					
Raampjes timmeren					
Raampjes van draad voorzien					
Kunstraat in smelten					
Eindoordeel praktijkoefening					

Opmerking	
-----------	--

Handtekening mentor/bijenteeltleraar	Datum	Locatie
--------------------------------------	-------	---------

Aantekeningen van de cursist

No	Oefening 2 : Bijenvolk openen	
1	Te bestuderen lesstof : bladzijde 7 – 18, Biologie van de honingbij; 25 – 29, Gereedschap	
2	Vorbereiding. Wat ga je vandaag doen ?	
3	Observaties vlieggat	
4	Observaties bodemlade	
5	Dekplank openen. Ramen uitnemen en op de juiste wijze hanteren	
6	Eitjes, larven, gesloten broed, werkster, dar, koningin aanwijzen.	
7	Stuifmeel, honing en verzegelde honing aanwijzen.	
8	<p>Hoe heb je deze oefening ervaren ? Goed/matig/ik snap er nog niet veel van.</p> <p>Heb je voldoende uitleg gehad ? Ja / Nee</p> <p>Ben je in staat om dit nu zonder hulp en zelfstandig te doen ? Ja / Nee</p>	
Handtekening cursist		Datum
		Locatie

Aantekeningen van de mentor

Oefening 2	Bijenvolk openen
Voorkennis	Raat als opslagplaats en broednest, stuifmeel en honing als voedsel.
Vorbereiding	Beschermende kleding, pijp, aansteker, beitel. Vlieggat observeren. Bijen licht beroken.
Opdrachten	Dekplank openen. Ramen uitnemen en op de juiste wijze hanteren
	Eitjes, larven, gesloten broed, werkster, dar, koningin aanwijzen.
	Stuifmeel, honing en verzegelde honing aanwijzen.
Opmerkingen	Dit is een eerste kennismaking met het bijenvolk. De cursist moet leren hoe hij een bijenkast opent. De cursist moet leren hoe hij op de juiste wijze de ramen een voor een uit de kast neemt, bekijkt en terughangt. Voor een eerste keer is dit enerverend genoeg.

Onderdeel	Beoordeling				
	slecht	matig	voldoende	goed	uitstekend
Voorkennis					
Vorbereiding					
Ramen op de juiste wijze hanteren.					
Eitjes, larven, etc aanwijzen					
Stuifmeel, honing aanwijzen					
Eindoordeel praktijkoefening					
Opmerking					
Handtekening mentor/bijenteeltleraar	Datum		Locatie		

Aantekeningen van de cursist

No	Oefening 3 : Voorjaarscontrole	
1	Te bestuderen lesstof : bladzijde 38 – 45, Werken in de bijen	
2	Vorbereiding. Wat ga je vandaag doen ?	
3	Observaties vlieggat	
4	Observaties bodemlade	
5	Controle van het bijenvolk	
6	Beoordeling van de ontwikkeling	
7	Ruimte geven.	
8	<p>Hoe heb je deze oefening ervaren ? Goed/matig/ik snap er nog niet veel van.</p> <p>Heb je voldoende uitleg gehad ? Ja / Nee</p> <p>Ben je in staat om dit nu zonder hulp en zelfstandig te doen ? Ja / Nee</p>	
Handtekening cursist		Datum
		Locatie

Aantekeningen van de mentor

Oefening 3	Voorjaarscontrole
Voorkennis	Voorjaarsontwikkeling van het bijenvolk
Vorbereiding	Beschermende kleding, pijp, aansteker, beitel. Vlieggat observeren. Bijen licht beroken.
Opdrachten	Controle van het bijenvolk
	Beoordeling van de ontwikkeling
	Ruimte geven.
Opmerkingen	Dit is een belangrijk onderdeel. Zo nodig enige malen herhalen. De cursist moet in staat zijn om de voorjaarsontwikkeling van een volk te beoordelen. De cursist moet in staat zijn te beoordelen of en hoeveel ruimte er gegeven moet worden. Leer de cursist een kastkaart invullen.

Onderdeel	Beoordeling				
	slecht	matig	voldoende	goed	uitstekend
Voorkennis					
Vorbereiding					
Controle bijenvolk					
Beoordeling voorjaarsontwikkeling					
Ruimte geven					
Eindoordeel praktijkoefening					
Opmerking					
Handtekening mentor/bijenteeltleraar		Datum		Locatie	

Aantekeningen van de cursist

No	Oefening 4 : Controle op zwermplannen	
1	Te bestuderen lesstof : bladzijde 52 – 57, Het zwermen.	
2	Vorbereiding. Wat ga je vandaag doen ?	
3	Observaties vlieggat	
4	Observaties bodemlade	
5	Controle van het bijenvolk	
6	Herkennen van de eerste voortekenen	
7	Beperkende maatregelen treffen	
8	<p>Hoe heb je deze oefening ervaren ? Goed/matig/ik snap er nog niet veel van.</p> <p>Heb je voldoende uitleg gehad ? Ja / Nee</p> <p>Ben je in staat om dit nu zonder hulp en zelfstandig te doen ? Ja / Nee</p>	
Handtekening cursist		Datum Locatie

Aantekeningen van de mentor

Oefening 4	Controle op zwermplannen				
Voorkennis	Natuurlijk zwermverloop in een bijenvolk				
Vorbereiding	Beschermdende kleding, pijp, aansteker, beitel. Vlieggat observeren. Bijen licht beroken.				
Opdrachten	Controle van het bijenvolk				
	Herkennen van de eerste voortekenen				
	Beperkende maatregelen treffen				
Opmerkingen	<p>Dit is een belangrijk onderdeel. Zo nodig enige malen herhalen. De cursist moet in staat zijn om de eerste zwermtekens van een volk te herkennen. De cursist moet in staat zijn om te beoordelen in welke zwermfase het volk verkeert. Fase 1 : Speeldoppen. Fase 2 : Bouw van darrenraat, beleggen en uitlopen, darren op de vliegplank Fase 3 : Bouw van moerdoppen en afname eierproductie De cursist moet passende maatregelen kunnen nemen om het zwermen te vertragen.</p>				
Beoordeling					
Onderdeel	slecht	matig	voldoende	goed	uitstekend
Voorkennis					
Vorbereiding					
Controle bijenvolk					
Herkennen zwermtekens					
Beperkende maatregelen treffen					
Eindoordeel praktijkoefening					
Opmerking					
Handtekening mentor/bijenteeltleraar	Datum		Locatie		

Aantekeningen van de cursist

No	Oefening 4a : Een zwerm scheppen	
1	Te bestuderen lesstof : bladzijde 53 – 55, Een zwerm scheppen en in de kast afslaan.	
2	Vorbereiding. Wat ga je vandaag doen ?	
3	Observaties zwerm	
4	Gereedmaken van een zwermkastje	
5	Zwerm scheppen	
6	Zwerm in de kast kiepen.	
7	Zwerm verder behandelen.	
8	<p>Hoe heb je deze oefening ervaren ? Goed/matig/ik snap er nog niet veel van.</p> <p>Heb je voldoende uitleg gehad ? Ja / Nee</p> <p>Ben je in staat om dit nu zonder hulp en zelfstandig te doen ? Ja / Nee</p>	
Handtekening cursist		Datum
		Locatie

Aantekeningen van de mentor

Oefening 4a	Een zwerm scheppen																																																											
Voorkennis	Zwermgedrag van een volk en samenstelling van een zwerm																																																											
Vorbereiding	Beschermende kleding, pijp, aansteker, beitel. Vlieggat observeren. Bijen licht beroken.																																																											
Opdrachten	Gereedmaken van een zwermkastje																																																											
	Zwerm scheppen																																																											
	Zwerm in de kast kiepen. Zwerm verder behandelen.																																																											
Opmerkingen	Het is niet altijd mogelijk om een cursist een zwerm te laten scheppen. Maar als het kan is het een waardevolle aanvulling. De cursist moet weten hoe je een zwerm scheidt en kunnen zien dat de bijen in de kast of korf kruipen. Hij moet ook kunnen herkennen dat de bijen terugvliegen naar de plaats waar de zwerm hing, dus dat het scheppen mislukt is. De cursist moet weten hoe de zwerm verder te behandelen.																																																											
<table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="2">Onderdeel</th> <th colspan="5">Beoordeling</th> </tr> <tr> <th>slecht</th> <th>matig</th> <th>voldoende</th> <th>goed</th> <th>uitstekend</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Voorkennis</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Vorbereiding</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Gereedmaken zwermkastje</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Scheppen van een zwerm</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Zwerm in de kast kiepen en verder behandelen.</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Eindoordeel praktijkoefening</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td colspan="6">Opmerking</td> </tr> <tr> <td>Handtekening mentor/bijenteeltleraar</td> <td colspan="2">Datum</td> <td colspan="3">Locatie</td> </tr> </tbody> </table>		Onderdeel	Beoordeling					slecht	matig	voldoende	goed	uitstekend	Voorkennis						Vorbereiding						Gereedmaken zwermkastje						Scheppen van een zwerm						Zwerm in de kast kiepen en verder behandelen.						Eindoordeel praktijkoefening						Opmerking						Handtekening mentor/bijenteeltleraar	Datum		Locatie		
Onderdeel	Beoordeling																																																											
	slecht	matig	voldoende	goed	uitstekend																																																							
Voorkennis																																																												
Vorbereiding																																																												
Gereedmaken zwermkastje																																																												
Scheppen van een zwerm																																																												
Zwerm in de kast kiepen en verder behandelen.																																																												
Eindoordeel praktijkoefening																																																												
Opmerking																																																												
Handtekening mentor/bijenteeltleraar	Datum		Locatie																																																									

Aantekeningen van de cursist

No	Oefening 5 : Afleggers maken	
1	Te bestuderen lesstof : Bladzijde 52 – 53, Het zwermen; bladzijde 59 – 61 Afleggers maken.	
2	Vorbereiding. Wat ga je vandaag doen ?	
3	Observaties vlieggat	
4	Observaties bodemlade	
5	Lege kast vullen met raam voer, stuifmeel en kunstraat	
6	De moer opzoeken.	
7	Voldoende ramen afslaan	
8	<p>Hoe heb je deze oefening ervaren ? Goed/matig/ik snap er nog niet veel van.</p> <p>Heb je voldoende uitleg gehad ? Ja / Nee</p> <p>Ben je in staat om dit nu zonder hulp en zelfstandig te doen ? Ja / Nee</p>	
Handtekening cursist		Datum
		Locatie

Aantekeningen van de mentor

Oefening 5	Afleggers maken				
Voorkennis	Zwermen en afleggers				
Vorbereiding	Beschermende kleding, pijp, aansteker, beitel. Vlieggat observeren. Bijen licht beroken. Beschikken over voldoende kastmateriaal voor het maken van een kunstzwerm				
Opdrachten	Lege kast vullen met raam voer, stuifmeel en kunstraat				
	De moer opzoeken.				
	Voldoende ramen afslaan				
Opmerkingen	De manier waarop afleggers gemaakt worden kan verschillen. Belangrijk is dat de cursist zich een methode eigen maakt waar hij zelfstandig mee verder kan.				
Beoordeling					
Onderdeel	slecht	matig	voldoende	goed	uitstekend
Voorkennis					
Vorbereiding					
Kast voorbereiden					
Moer opzoeken					
Kast vullen met bijen					
Eindoordeel praktijkoefening					
Opmerking					
Handtekening mentor/bijenteeltleraar	Datum		Locatie		

Aantekeningen van de cursist

No	Oefening 6 : Behandelen van het hoofdvolk	
1	Te bestuderen lesstof : bladzijde 59 – 61, Zwermregulering en afleggers maken	
2	Vorbereiding. Wat ga je vandaag doen ?	
3	Observaties vlieggat	
4	Observaties bodemlade	
5	Controle op uitgelopen doppen. Doppen beoordelen op rijpheid	
6	Ramen controleren op doppen. Doppen breken	
7	Controle jonge moer	
8	<p>Hoe heb je deze oefening ervaren ? Goed/matig/ik snap er nog niet veel van.</p> <p>Heb je voldoende uitleg gehad ? Ja / Nee</p> <p>Ben je in staat om dit nu zonder hulp en zelfstandig te doen ? Ja / Nee</p>	
Handtekening cursist		Datum
		Locatie

Aantekeningen van de mentor

Oefening 6	Behandelen van het hoofdvolk				
Voorkennis	Ontwikkeling van een ei tot koningin				
Vorbereiding	Beschermdende kleding, pijp, aansteker, beitel. Vlieggat observeren. Bijen licht beroken.				
Opdrachten	Controle op uitgelopen doppen. Doppen beoordelen op rijpheid				
	Ramen controleren op doppen. Doppen breken				
	Controle jonge moer				
Opmerkingen	<p>Afhankelijk van de omstandigheden kan een koningin eerder of later uit de dop komen. De cursist moet kunnen beoordelen of een dop rijp is. De cursist met bij controle een uitgelopen dop, het geluid van een tutter of kwaker herkennen.</p> <p>Als een moer is uitgelopen moet de cursist alle doppen openen of verwijderen.</p> <p>De cursist moet leren hoe alle ramen nauwkeurig te controleren op verborgen doppen.</p>				
Beoordeling					
Onderdeel	slecht	matig	voldoende	goed	uitstekend
Voorkennis					
Vorbereiding					
Controle op uitlopen moer					
Ramen controleren. Doppen breken					
Controle jonge moer.					
Eindoordeel praktijkoefening					
Opmerking					
Handtekening mentor/bijenteeltleraar	Datum		Locatie		

Aantekeningen van de cursist

No	Oefening 7 : Zomerverzorging	
1	Te bestuderen lesstof : bladzijde 20 – 24 Imkerij inrichten; bladzijde 93 – 102, Bijengezondheid.	
2	Vorbereiding. Wat ga je vandaag doen ?	
3	Observaties vlieggat	
4	Observaties bodemlade	
5	Controle ontwikkeling van het volk	
6	Herkennen van ziekten in het volk. Beoordelen of een volk gezond is.	
7	Controle op varroa	
8	<p>Hoe heb je deze oefening ervaren ? Goed/matig/ik snap er nog niet veel van.</p> <p>Heb je voldoende uitleg gehad ? Ja / Nee</p> <p>Ben je in staat om dit nu zonder hulp en zelfstandig te doen ? Ja / Nee</p>	
Handtekening cursist		Datum
		Locatie

Aantekeningen van de mentor

Oefening 7	Zomerverzorging				
Voorkennis	Ontwikkeling volk in de zomer. Broedziekten. Ontwikkeling varroamijt.				
Vorbereiding	Beschermdende kleding, pijp, aansteker, beitel. Vlieggat observeren. Bijen licht beroken.				
Opdrachten	Controle ontwikkeling van het volk				
	Herkennen van ziekten in het volk. Beoordelen of een volk gezond is.				
	Controle op varroa				
Opmerkingen	In deze fase kan er van alles mis zijn. De cursist moet moereloosheid of een slechte ontwikkeling kunnen herkennen en weten hoe te handelen. Hij moet kunnen aangeven dat het volk een gezonde ontwikkeling doormaakt. De cursist moet ziekten in het volk kunnen herkennen. Varroa controle op de bodemlade doen. "Varroabijtjes" in het volk of voor de kast herkennen				
Beoordeling					
Onderdeel	slecht	matig	voldoende	goed	uitstekend
Voorkennis					
Vorbereiding					
Controle op ontwikkeling van het volk					
Herkennen van ziekten in het volk					
Varroacontrole					
Eindoordeel praktijkoefening					
Opmerking					
Handtekening mentor/bijenteeltleraar	Datum		Locatie		

Aantekeningen van de cursist

No	Oefening 8 : Honing oogsten	
1	Te bestuderen lesstof : bladzijde 69 – 80 Honing en was	
2	Vorbereiding. Wat ga je vandaag doen ?	
3	Observaties vlieggat	
4	Observaties bodemlade	
5	Volk beoordelen of er voldoende verzegelde honing te oogsten is.	
6	Honing wegnemen uit het volk	
7	Honing slingeren, klaren en potten vullen	
8	<p>Hoe heb je deze oefening ervaren ? Goed/matig/ik snap er nog niet veel van.</p> <p>Heb je voldoende uitleg gehad ? Ja / Nee</p> <p>Ben je in staat om dit nu zonder hulp en zelfstandig te doen ? Ja / Nee</p>	
Handtekening cursist		Datum Locatie

Aantekeningen van de mentor

Oefening 8	Honing oogsten				
Voorkennis	Oogsten en behandelen van honing				
Vorbereiding	Beschermdende kleding, pijp, aansteker, beitel. Vlieggaat observeren. Bijen licht beroken.				
Opdrachten	Volk beoordelen of er voldoende verzegelde honing te oogsten is.				
	Honing wegnemen uit het volk				
	Honing slingeren, klaren en potten vullen				
Opmerkingen	<p>Beoordelen of een volk over voldoende over voldoende verzegelde honing beschikt. De cursist moet weten alleen verzegelde honing te oogsten. Geen ramen met broed of wintervoer. Honingramen wegnemen eist voorbereiding. Het slingeren, klaren en vullen van honingpotten is een aparte ervaring.</p>				
Beoordeling					
Onderdeel	slecht	matig	voldoende	goed	uitstekend
Voorkennis					
Vorbereiding					
Controle op verzegelde honing					
Wegnemen honing					
Slingeren, vullen en klaren					
Eindoordeel praktijkoefening					
Opmerking					
Handtekening mentor/bijenteeltleraar	Datum		Locatie		

Aantekeningen van de cursist

No	Oefening 9 : Volken verenigen	
1	Te bestuderen lesstof : bladzijde 49 – 50 Wat te doen met zwakke volken	
2	Vorbereiding. Wat ga je vandaag doen ?	
3	Observaties vlieggat	
4	Observaties bodemlade	
5	Volken beoordelen en keuze maken.	
6	Vorbereidingen treffen. Volken verenigen	
7	Volk winterklaar maken.	
8	<p>Hoe heb je deze oefening ervaren ? Goed/matig/ik snap er nog niet veel van.</p> <p>Heb je voldoende uitleg gehad ? Ja / Nee</p> <p>Ben je in staat om dit nu zonder hulp en zelfstandig te doen ? Ja / Nee</p>	
Handtekening cursist		Datum
		Locatie

Aantekeningen van de mentor

Oefening 9	Volken verenigen				
Voorkennis	Voordelen en nadelen van verenigen. Methoden van verenigen.				
Vorbereiding	Beschermende kleding, pijp, aansteker, beitel. Vlieggat observeren. Bijen licht beroken. Verse krant				
Opdrachten	Volken beoordelen en keuze maken.				
	Vorbereidingen treffen. Volken verenigen				
	Volk winterklaar maken.				
Opmerkingen	De beslissing om volken te verenigen kan reeds bij praktijkoefening 7 genomen zijn. Er moet een keuze gemaakt worden welk volk boven en welk volk onder komt. Bij de voorbereiding kunnen beide volken reeds verkleind worden en is mogelijk een moer weggenomen. Twee dagen na vereniging indien nodig krantresten verwijderen en de ramen herschikken.				
Beoordeling					
Onderdeel	slecht	matig	voldoende	goed	uitstekend
Voorkennis					
Vorbereiding					
Volken beoordelen					
Vorbereidingen treffen en verenigen					
Volkwinterklaar maken					
Eindoordeel praktijkoefening					
Opmerking					
Handtekening mentor/bijenteeltleraar	Datum		Locatie		

Aantekeningen van de cursist

No	Oefening 10 : Najaarsverzorging	
1	Te bestuderen lesstof : bladzijde 63 – 67, Bijen voeren; 103 – 114, Varroabestrijding	
2	Vorbereiding. Wat ga je vandaag doen ?	
3	Observaties vlieggat	
4	Observaties bodemlade	
5	Voerbakken opzetten en voeren	
6	Varroabestrijding uitvoeren	
7	Winterklaar maken	
8	<p>Hoe heb je deze oefening ervaren ? Goed/matig/ik snap er nog niet veel van.</p> <p>Heb je voldoende uitleg gehad ? Ja / Nee</p> <p>Ben je in staat om dit nu zonder hulp en zelfstandig te doen ? Ja / Nee</p>	
Handtekening cursist		Datum Locatie

Aantekeningen van de mentor

Oefening 10	Najaarsverzorging				
Voorkennis	Methoden van varroabestrijding. Soorten bestrijdingsmiddelen.				
Vorbereiding	Beschermende kleding, pijp, aansteker, beitel. Vlieggat observeren. Bijen licht beroken. Voerbakken. Bestrijdingsmiddel tegen varroa				
Opdrachten	Voerbakken opzetten en voeren				
	Varroabestrijding uitvoeren				
	Winterklaar maken				
Opmerkingen	Deze praktijkoefening betreft meerdere dagen. Begin met voeren voordat de bestrijding wordt uitgevoerd. De bestrijding dient in feite het hele jaar te gebeuren. Het strekt zich uit van het wegnemen van darrenbroed in het voorjaar, toedienen van bestrijdingsmiddel in een broedloze periode in het voorjaar, bestrijding in juli augustus en eenmalig oxaalzuur in de winter. Uiteindelijk worden de voerbakken weggenomen.				
Onderdeel	Beoordeling				
	slecht	matig	voldoende	goed	uitstekend
Voorkennis					
Vorbereiding					
Voeren					
Varroabestrijding					
Eindoordeel praktijkoefening					
Opmerking					
Handtekening mentor/bijenteeltleraar	Datum		Locatie		